

Kao u filmu: „Prihvatimo da smo djeca“

Isus objašnjava snagu božanske ljubavi slikom s iznenađujućim početkom: dva sina koji preziru svog oca. Jedan, udaljavanjem od njega i kidanjem svih obiteljskih veza; drugi, koji živi uz njega, ali sa srcem usmjerenim na nagradu. Tek kada ponovno počnete otkrivati svoju najintimniju istinu, bit ćete spremni prigrliti sreću koju tražite.

28.03.2025.

Farizeji i pismoznanci mrmljahu među sobom. Počeli su to činiti kada je Isus prihvatio carinika koji je htio razgovarati s njim. Kad su prvi put vidjeli ovako nešto, zacijelo su pomislili da, budući da Isus nije iz tog kraja, možda ne zna s kim se susreće; ali kad je, nakon što je to istaknuo, otišao jesti u kuću drugog javnog grješnika, lako je zaključiti da više nisu sumnjali: „Ovo ne može biti prorok, ma što ljudi govorili." Zato su ga tiho kritizirali: nije im bilo jasno zašto se druži s tim ljudima. Kao odgovor, Isus im je ispričao tri prispodobе kako bi shvatili kakva je uistinu Božja ljubav.

Prvo je ispričao onu o pastiru koji napušta cijelo svoje stado kako bi vratio svoju izgubljenu ovcu (usp. Lk 15,4-7). Dalje, priču žene koja

prekapa i mete cijelu kuću dok ne nađe nestalu drahmu (usp. Lk 15,8-10). I na kraju se zaustavlja na dužoj i opširnijoj priči: priči o ocu kojeg djeca odbacuju (usp. Lk 15,11-32).

Život koji nije život

„Čovjek neki imao dva sina. Mlađi reče ocu: ‘Oče, daj mi dio dobara koji mi pripada.’ I razdijeli im imanje" (Lk 15,11-12). Najmlađi sin prisvaja kao pravo nešto što mu još ne pripada. Ne želi čekati da dobije ono što će mu pripasti u budućnosti, i traži nasljedstvo odmah. Bez prigovora, njegov je otac "razdijelio imanje" (Lk 15,12), sve plodove svoga rada. A možda to čini jer su njegova djeca bila razlog njegova truda, razlog zašto je izgradio imanje dovoljno veliko da ima sluge i polja u izobilju.

„Nakon nekoliko dana mlađi sin pokupi sve, otputova u daleku

zemlju“ (Lk 15,13). „Vjerojatno daleko geografski jer želi promjenu, ali i interno jer želi totalno različit život. Sada je njegova ideja: sloboda, činiti što mu se sviđa, ne priznavati pravila Boga koji je udaljen, ne biti u zatvoru ove kućne stege, činiti što mu se prohtije, što god želi, živjeti život sa svom njegovom ljepotom i puninom“ [1].

Daleko od svog doma, neko vrijeme bi se osjećao "sretnim" trošeći „svoja dobra živeći razvratno“ (Luka 15:13). Napokon je imao ono za čim je dugo čeznuo. No, kasnije je opet iskusio osjećaj usamljenosti i dosade poput onog koji ga je natjerao da napusti očevu kuću, ali ovaj put mnogo jači. „On opaža sve jačim da ovaj život još nije život. Nadalje, shvaća da se takvim nastavljanjem život sve više udaljava. Sve ispada prazno: i sada se opet pojavljuje ropstvo činjenja istih stvari“[2].

Taj je sin utemeljio svu svoju sreću na pijesku novca i užitaka. Stoga, čim mu je nestalo imanja i kada je u tom kraju nastupila velika glad, „počeo je oskudijevati“ (Lk 15,14). Tako je brz bio prijelaz iz euforije u gorčinu. Bio je toliko očajan da je počeo čuvati svinje i „želio se nasititi rogačima koje su jele“ (Lk 15,16). U tom je trenutku shvatio da je njegov životni standard čak ispod standarda tih životinja. „Došavši k sebi, reče: ‘Koliki najamnici oca moga imaju kruha napretek, a ja ovdje umirem od gladi!’“ (Lk 15,17).

Kao što vidite, najmlađem sinu se buni želudac. Ne počinje razmišljati o uvredi koju je nanio svom ocu tražeći nasljedstvo prije njegove smrti. Ne razmišlja ni o posljedicama koje je njegov grijeh ostavio za druge: bol koju je prouzročio svojoj obitelji, ogorčenost tolikih poznanika, loš primjer koji je dao i skandal koji je izazvao... Ili za sebe:

kako se našao u situaciji u kojoj se nalazi, koje su mu pogreške...

Jednostavno se sjeća kruha koji je jeo kod kuće. I vjerojatno su mu tolike uspomene na njegov dom pale na pamet: trenuci djetinjstva, naklonost njegova oca, razgovori s bratom, zadovoljstvo obavljenom dužnošću nakon radnog dana... Zato donosi odluku: „Ustat ću, poći svomu ocu i reći mu: ‘Oče, sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim. Primi me kao jednog od svojih najamnika.’” (Lk 15,18-19).

Očeva čežnja

Njegov se otac nikad nije vratio na ono tko je bio. Budući da je njegov najmlađi sin otišao od kuće, sigurno je izgledao tužan i povrijeđen. Tko zna što se dogodilo u njegovoj glavi i srcu. Vrlo je vjerojatno da se često pitao: „Što je s njim? Gdje se sada nalazi? Hoće li biti u redu?” Nije bio

toliko zabrinut zbog uvrede koja mu je upućena i što je prekršio jednu od zapovijedi zakona: „Poštuj svoga oca i svoju majku." Boljelo ga je razmišljanje o šteti koja je prouzročena i koju će njegov sin patiti, o posljedicama koje bi mladićevi postupci imali na njegov život. Jer ovo je, na kraju krajeva, bila prava drama te situacije: šteta koju je sam sebi nanio.

Svaki dan se penjao na terasu u nadi da će vidjeti sina kako se vraća stazom. Tako su prolazili mjeseci dok jednom prilikom nije ugledao osobu u daljini kako se približava njegovoj farmi. Iako se zbog udaljenosti činilo nemogućim prepoznati o kome se radi, otac je bio siguran: to je on. „Ganu se, potrča, pade mu oko vrata i izljubi ga“ (Lk 15,20).

Najdublji dio očevog srca čeznuo je za ovim trenutkom. Zato se ne može suzdržati. Kad sin započne svoj govor

pripremljen da dobije njegov oprost – „Oče, sagriješih protiv neba i protiv tebe“ – čini se da ga ni ne sluša. Ne zanimaju ga proračunate riječi. Jedino što želi je proslaviti ovaj trenutak u stilu: „Brzo iznesite haljinu najljepšu i obucite ga! Stavite mu prsten na ruku i obuću na noge! Tele ugojeno dovedite i zakoljite pa da se pogostimo i proveselimo" (Luka 15,22-23). On ne želi da njegov sin živi prekoren sjećajući se svojih prošlih grijeha. Stoga mu nudi toplu, ugodnu dobrodošlicu. „Otac bi mogao reći: u redu sine, dođi kući, vrati se na posao, idi u svoju sobu, spremi se i na posao! I to bi bilo dobro oproštenje. Ali ne! Bog ne zna praštati bez slavlja, a otac slavi, zbog radosti što mu se sin vratio"[3].

Sin se osjeća preplavljenim takvom manifestacijom ljubavi. Unatoč tome što je znao da nije vrijedan da ga se smatra i tretira kao sina, nikada nije prestao prepoznavati svog oca kao

takvog. Dok započinje svoj pripremljeni govor – „Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim. Primi me kao jednog od svojih najamnika“ – nije mogao a da ne počne nazivajući onoga ispred sebe onakvim kakav on zapravo i jest: „Oče!“ U tom trenutku shvatio je da, iako ga je glad pokrenula, drugi je duboki razlog koji ga je naveo da se vrati kući: njegov otac je uvijek otac, ma koliko on sam nije dostojan da se zove sinom.

Pred očevim zagrljajem počela se skidati maska samodostatnosti i neovisnosti koju je navukao odlazeći od kuće. Shvaća da je sreća što je s ocem mnogo dublja od onoga što bi mogao dobiti iz drugih zadovoljstava. A i sigurnije je, jer ga ni grijesi nisu spriječili da ga ponovno osvoji: „Da, u pravu si: kako je duboka tvoja bijeda! Da je ovisilo o tebi, gdje bi sada bio, dokle bi stigao?“ Samo Ljubav puna milosrđa može

me i dalje voljeti”, priznao si. - Utješi se: On ti neće uskratiti ni svoje Ljubavi ni svog Milosrđa, budeš li ga tražio.”[4].

Srce kao nagrada

Ne znajući za ovaj susret, najstariji sin je, kao i uvijek, dan proveo u polju. Otkako mu je mlađi brat otišao, morao se više angažirati i preuzeo je više odgovornosti nego prije. Dani mu prolaze između posla na farmi i obaveza kod kuće. Često, osobito kad su dani intenzivniji i sve samo ne zabavni, on ne može zaustaviti svoju maštu da odleti gdje god je njegov mlađi brat.

Možda je to već odavno odlučio zaboraviti, a moguće je da se čak i naljuti kad mu otac i najmanje aludira na tog svog sina, zamjerajući mu što se usudio i dalje se sjećati tako nezahvalne osobe. Vidi tugu u očevim očima, ali ne želi ni trenutka posvetiti onome što je, po njemu,

izvor nevolja u domu. Tko zna, unatoč svojim naporima da ne misli na brata, često se zatekne kako mašta o tome kakav bi mu život bio da je on donio odluku otići. Ponekad se osjeća krivim što želi napustiti roditeljski dom jer nije trebao: mora opravdati očekivanja koja sada padaju samo na njega, sina jedinca. Možemo zamisliti da je bio uronjen u te misli na povratku kući kada je, dok se približavao, čuo glazbu i pjevanje. Bio je iznenađen i pozvao je jednog od slugu da sazna što se događa. „Došao tvoj brat pa otac tvoj zakla tele ugojeno što sina zdrava dočeka“ (Lk 15,27).

Nije mogao vjerovati što se događa. Kako se onaj koji je svojoj obitelji nanio toliko boli mogao vratiti? I povrh toga organiziraju mu zabavu! Odbio je sudjelovati u takvom ludilu. A kad ga je otac pokušao uvjeriti da uđe, sin je prasnuo: „Evo, toliko ti godina služim i nikada ne prestupih

tvoju zapovijed" (Luka 15,29). Iz duše mu je izbilo sve ono što je dugo šutio. On tog čovjeka ne može zvati ocem jer ga takvim ne priznaje. Onaj koji je uvijek slušao kako bi bio dostojan zvati se očevim sinom, kako bi mogao živjeti na obiteljskom imanju kao sin vlasnika, nije dobio ništa u zamjenu za svoju poslušnost: „Nikad mi ni jareta nisi dao da se s prijateljima proveselim" (Lk 15,29).

Najstariji sin živio je drugačijom logikom od oca. Dobro se ponio i stoga je zaslužio nagradu. S druge strane, njegov brat, koji je loše postupio – „s bludnicama proždrije tvoje imanje " (Lk 15,30) - zaslužio je kaznu, a ne zabavu. Duboko u sebi, njegovo srce nije uživalo u očevom domu: jedina nada bila mu je nagrada koju će dobiti. Budući da je razmišljao o sebi, također nije mogao cijiniti duboko žaljenje koje je bilo u pozadini bratova povratka.

Sloboda doma

Otac sa sve većom tugom sluša ogorčene proteste svog najstarijeg sina. Obraća pažnju na svaku njegovu optužbu. Boli ga što njegov voljeni sin svoj odnos s njim shvaća samo u pravnim terminima stroge poslušnosti i posljedica; koji vrijeme provedeno kod kuće nije vidio kao izvor radosti. To „može biti i naš problem, naš problem jednih s drugima i s Bogom: izgubiti iz vida tko je Otac i živjeti udaljenu religiju, sačinjenu od zabrana i dužnosti"[5].

U svakom slučaju, otac odlučuje da mu neće zamjeriti njegovu perspektivu, niti kritizirati njegovu legalističku viziju. Ne podcjenjuje ni njegovu predanost i marljivost, njegovu neporecivu i postojanu odanost. On ne kaže: „Nisam ništa manje očekivao od tebe" ili „To je ono što si morao učiniti." Umjesto toga, ono što on predlaže je novi način

gledanja na njegovu prisutnost u kući svoga oca i razumijevanje onoga što je zaista vrijedno: „Sinko, ti si uvijek sa mnom i sve moje tvoje je" (Lk 15,31). Živjeti slobodno u očevom domu, uživati u statusu sina, mnogo je veće od bilo kojeg ugojenog teleta.

„Nismo slobodni oslobađajući se od Očeve kuće, nego prihvaćajući svoje stanje djece"[6]. Najstariji sin, žudeći za bratovim životom i prezirući vlastitu vjernost, odbacuje svoju najintimniju istinu[7]. On je, u konačnici, u sukobu sa samim sobom. „Stoga, kako je oslobađajuće znati da nas Bog voli. Kako je oslobađajuće Božje oproštenje, koje nam omogućuje da se vratimo sebi, i svom pravom domu. Opraštajući drugima, ukratko, doživljavamo i to oslobođenje“[8].

* * *

Isus naglo završava prispodobu. Farizeji i pismoznanci gledaju ga

zaintrigirano, očekujući kako će ova priča završiti. Mnogi su primijetili podudarnosti između tri prispodobе: dok su ovca i mlađi sin izgubljeni daleko od stada i doma, drahma i najstariji sin, iako su kod kuće, također su izgubljeni. A Bog se ponaša kao pastir, kao žena, kao otac.

Neki slušatelji razumiju zašto Gospodin ne navodi reakcije djece. Što je učinio najmlađi sin kad ga je obuzela Očeva dobrota? Je li najstariji sin ušao u zabavu ili izašao iz kuće? Carinici i grešnici već su odgovorili. Sada je na farizejima i pismoznancima hoće li prihvatiti ili odbiti Isusov poziv.

[1] Benedikt XVI., Homilija, 18. ožujka 2007.

[2] Ibid.

[3] Papa Franjo, Angelus, 27. ožujka 2022.

[4] Kovačnica, br. 897.

[5] Papa Franjo, Homilija, 27. ožujka 2022.

[6] Od Oca, Pastoralno pismo, 9. siječnja 2018.

[7] Usp. Prijatelji Božji, n. 26.

[8] Od Oca, Pastoralno pismo, 9. siječnja 2018.

Jaime Moya